

DVA LICA STRASBOURGA

Branka Beović, dipl. ing. građ.

Slika 1: Ponts Couverts, natkriveni mostovi (snimila: B. Beović)

Strasbourg je staro keltsko naselje smješteno na otoku između dvaju rukavaca rijeke Ill, koje Rimljani pretvaraju u kastrum *Argentoratum*. U III. i IV. stoljeću bio je snažna rimska utvrda koja je branila *limes* na donjem toku Rajne. Godine 355. osvojili su ga i razorili Alemani. Grad se ponovno spominje potkraj V. stoljeća

pod imenom *Stratasbourg* (naselje na cesti). Plodne doline Alzasa i padine Vosgesa te plovnost rijeke Ill i Rajne, učinili su Strasbourg važnim trgovačkim središtem za promet žitaricama, drvom i vinom. (Milić, 1995.)

Danas je Strasbourg moderan europski grad te sjedište brojnih europskih institucija.

Slika 2: Barrage Vauban, most i brana iz XVII. st. (snimila: B. Beović)

Slika 3: Monument aux Zurichois, Ciriška fontana (snimila: B. Beović)

Slika 4: Hirsebreifahrt, detalj fontane s prikazom vožnje prosene kaše iz Züricha u Strasbourg (snimila: B. Beović)

Slika 5: Fontana Meiselocker, zamjena za fontanu Vater Rhein (snimila: B. Beović)

Slika 6: Fontana Vater Rhein nekada u Strasbourg, a danas u Münchenu (snimila B. Beović)

Stari dio grada na otočiću Grande Île upisan je na UNESCO-vu listu svjetske kulturne baštine (1988.).

Između brojnih zanimljivosti vezanih za Strasbourg, moguće je izdvojiti i neke koje su vezane uz vodu i fontane Strasbourg.

MONUMENT AUX ZURICHOIS, CIRIŠKA FONTANA

Fontana je sagrađena 1884. godine i najstarija je fontana u Strasbourg. Podsjeća na savez između Züricha i Strasbourg i okladu koja je sklopljena 1456. godine. Da bi dokazali koliko brzo im mogu doći u pomoć, ako im pomoć bude potrebna, čamcem su iz Züricha dovezli lonac prosene kaše, omiljenog srednjovjekovnog jela, koja je i nakon dolaska u Strasbourg još bila topla.

PRIČA O FONTANAMA VATER RHEIN I MEISELOCKER

Fontana *Vater Rhein* je bila napravljena i 1903. godine postavljena na trgu *Broglie*, u neposrednoj blizini Opere u Strasbourg i zbog svoje golišavosti je izazivala sablazan među stanovnicima. Djelo je kipara Adolfa von Hildebranda iz Münchena. Nakon ponovnog prelaska Strasbourg u francuske ruke demontirana je 1919. godine. Kip 2,8 metara visokog golišavog riječnog božanstva zamijenjen je 1929. godine kipom *Meiselocker*, autora Ernesta Webera, pa je danas fontana *Vater Rhein* svoje mjesto našla u Münchenu, kod Ludwigovog mosta, a nova fontana s kipom dječaka koji svira čarobnu frulu, kako bi zvukom privukao ptice, *Meiselocker*, postavljena je na trgu *Saint-Etienne* u Strasbourg.

BUNARI – IZVOR ŽIVOTA I IZVOR SMRTI

Nekada su se stanovnici Strasbourg opskrbljivali vodom iz bunara, a u rimsko doba i akveduktom iz Kuttolsheima, 20 kilometara udaljenog od Strasbourg.

U srednjem vijeku svaka je značajnija kuća imala bunar, a bunara je bilo i na svakom trgu. Neki od njih mogu se u Strasbourg vidjeti i danas, a neki su premješteni na druge lokacije.

Caspar Richard, graditelj bunara iz Frankfurta, ugradio je 1575. godine pumpu u najznačajniji javni bunar, *Fischerbrunnen*. Prema popisu iz 1810. godine, 70% privatnih bunara bilo je opremljeno pumpama.

Strasbourg je nekada imao i vinski bunar na trgu *Place Kleber*. Prilikom posjete Luja XV. Strasbourg 1744. godine, magistrat je dao napraviti bunar s dvije alegorijske figure iz čijih je dojki istjecalo crveno i bijelo vino. Naravno da su uz to pripremljeni i mesni prilozi: pečeni vol, guske, patke, pilići, kobasice i slično.

Iako su bunari značili život, ponekad je njihova voda bila uzrok epidemijama bolesti i donosila smrt.

Slika 7: Cour du Corbeau, renesansni bunar iz 1560. godine (snimila: B. Beović)

Slika 9: Bunar uz crkvu St-Pierre-le-Jeune (snimila: B. Beović)

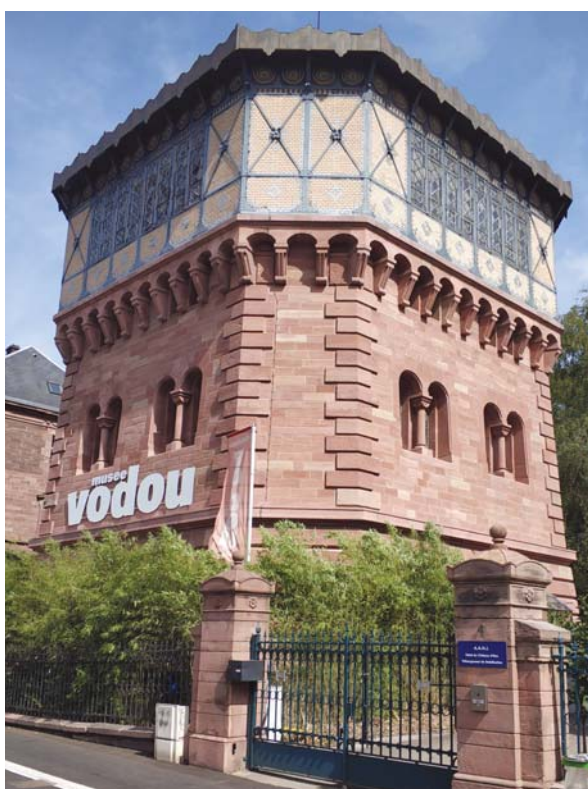
Slika 8: Rue du Maroquin, bunar iz 1723. godine (snimila: B. Beović)

Slika 10: Place du Marché-aux-Cochons-de-Lait, bunar iz XVIII. st. (snimila: B. Beović)

Slika 12: Fontaine de Janus, Janusova fontana (snimila: B. Beović)

Slika 11: Nekada vodotoranj – danas vudu muzej (snimila: B. Beović)

Slika 13: Ljeto u gradu na obalama Illa (snimila: B. Beović)

VODOTORANJ I VUDU MUZEJ

Vodotoranj u Strasbourgu je gradio berlinski arhitekt Johann Eduard Jacobsthal. Korišten je za opskrbu parnih lokomotiva. Kako su u to vrijeme samo rijetki imali pristup tekućoj vodi, namještenici željeznice imali su se pravo okupati u kabinama na prvom katu.

Od 2013. godine ovaj je objekt zaštićeni spomenik kulture.

Danas je u vodotoranju muzej, *Château Vodou*. U njemu se nalazi najveća privatna zbirka zapadnoafričkih vudu objekata na svijetu.

FONTAINE DE JANUS, JANUSOVA FONTANA

U povodu proslave i obilježavanja 2000 godina Strasbourga, poznati francuski umjetnik Tomi Ungerer, grafičar, pisac i ilustrator, osmislio je spomenik – kompoziciju sastavljenu od tri stupa akvedukta i brončane glave Janusa. Spomenik je napravljen od 5.000 cigala, a glavu Janusa napravio je kipar Denis Roth.

Janus je rimski bog početka svih stvari, zaštitnik vrata i dveri. Rimljani su ga prikazivali s dva lica okrenuta na suprotne strane. Voda istječe na oba kraja akvedukta u pripadajući bazen. Na sjevernoj strani nalazi se natpis na latinskom (*Argentoratum MM*), a s južne na francuskom jeziku (*Strasbourg 2000*). Poznat je kao Janusov akvedukt, Janusova fontana ili Rođenje civilizacije. Simbolizira dva lica Strasbourga, antičko i suvremeno, jedno koje gleda u prošlost, a drugo u budućnost, ali je istovremeno i simbol povijesti Alzasa između Francuske i Njemačke, koje su dugo ratovala za tu regiju.

Slika 14: Moderni javni gradski zdenac s pitkom vodom (snimila: B. Beović)

Slika 15: Katedrala – ljetno osvježanje uz podnu fontanu (snimila: B. Beović)

Slika 16: Prema predaji rode u Alzasu donose djecu iz bunara koji je, prema predaji, spojen s velikim podzemnim jezerom ispod katedrale (snimila: B. Beović)

PREDAJA O RODI KOJA DONOSI DJECU

Šetajući Strasbourgom gotovo na svakom se koraku može pronaći roda, bilo kao suvenir, oznaka na zgradi, kip i sl. Za rodu je vezano jedno od najraširenijih vjerovanja u Europi, a to je da rode donose malu djecu. Nekada se smatralo da život potječe iz vode pa se pretpostavljalo da od tamo potječu i djeca. U Europi je bila proširena predodžba da nerođene dječje duše čekaju u bunarima, jezerima i močvarama na rođenje. Skoro svako mjesto imalo je svoj *Kindelsbrunnen*, jedan bunar iz kojeg se „vade“ djeca. U Strasbourgu je to bio bunar u katedrali, koji je prema predaji spojen s velikim podzemnim jezerom ispod katedrale u kojem se "rade" djeca.

Obitelj daje znak rodi tako da navečer na prozorsku klupčicu pospe šećer, kako bi roda ujutro vidjela koja obitelj želi bebu, brata ili sestru. Onda roda vadi dijete iz bunara, odnosno jezera, ugrize mamu za nogu da ona legne u postelju i u nju položi dijete ili ga spusti niz dimnjak.

Roda je i simbol razboritosti i budnosti, pobožnosti i čistoće (Badurina, 2000.) te sinovske ljubavi, jer se smatra da hrani svoje ostarjele roditelje.

I premda *Kindelsbrunnena* više nema, a nema niti brojnih drugih bunara kojih je nekada bilo po gradu, ljetne vrućine danas se mogu lakše podnijeti uz osvježanje na javnim gradskim zdencima raspoređenim po gradu. ■

LITERATURA

- Seyboth, A. (1890.): *Das alte Strassburg*. J.H.E.D. Heitz (Heitz & Mundel), Strassburg. ([https://archive.org › details › dasaltestrassbur00seyb](https://archive.org/details/dasaltestrassbur00seyb))
- Bistrizki, O.J. (1974.): *Brunnen in München*, Verlag Georg D. W. Callwey München, München.
- Badurina, A. (1985.): *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*. Sveučilišna naklada Liber, Kršćanska sadašnjost, Zagreb.

- Baur, A. (1989.): *Brunnen: Quellen des Lebens und der Freude*. R. Oldenbourg Verlag, München.
- Milić, B. (1995.): *Razvoj grada kroz stoljeća 2*. Školska knjiga, Zagreb.
- Vogler, B; Loeb-Darcagne, E. (2018.): *Strasbourg secret*. Les Beaux Jours, Paris.